

ანგარიში კონფერენციაზე:

„ქართული ეკონომიკური სისხლის სამართლის ევროპეიზაცია“*

2016 წლის 4-5 ნოემბერი, თბილისი, საქართველო

სამართლის დოქ. ანნეკე პეტცჟე**, MSc (ოქსფორდის უნივერსიტეტი)

2016 წლის 8 ოქტომბერს საქართველოში რიგით მე-9 საპარლამენტო არჩევნები ჩატარდა, რომელშიც სამთავრობო პარტია „ქართულმა ოცნება“-მ 3/4 (კონსტიტუციური) უმრავლესობა მოიპოვა. ამგვარად, საქართველოში პრო-ევროპული პარტია ინარჩუნებს ძალაუფლებას, რაც ნიშნავს იმას, რომ მოსალოდნელია შემდგომი დაახლოება ევროკავშირთან, რომელთანაც საქართველომ 2014 წელს უკვე გააფორმა ასოცირების ხელშეკრულება. არჩევნების აღნიშნული შედეგების შესაბამისად, თბილისში, კერძოდ, საქართველოს უნივერსიტეტში, 2016 წლის 4-5 ნოემბერს, საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობის გერმანული ფონდის (IRZ) მხარდაჭერით, ჩატარდა კონფერენცია სახელწოდებით „ქართული ეკონომიკური სისხლის სამართლის ევროპეიზაცია“, რომელიც ხაზს უსვამს არამხოლოდ საქართველოს ევროპული განვითარების ინტერესს, არამედ იმას, თუ რა სერიოზულობით მიისწრაფვის იგი ევროკავშირთან დაახლოებისათვის.

კონფერენცია ორგანიზებულ იქნა ასოც. პროფესორის, სამართლის დოქ. ბაჩანა ჯიშკარიანის მიერ („ქართული, გერმანული და საერთაშორისო სისხლის სამართლის ინსტიტუტის“ ხელმძღვანელი), რომელმაც დოქტორის ხარისხი მოიპოვა გერმანიაში, ლუდვიგ-მაქსიმილიანის სახელობის მიუნხენის უნივერსიტეტში და ასევე პროფესორ დოქ. მარტინ ვასმერის მიერ (კიოლნის უნივერსიტეტის სისხლის სამართლისა და სისხლის სამართლის პროცესის ინსტიტუტი), რომელიც უკვე იყო ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მოწვეული პროფესორი და რომე-

ლიც ამავდროულად თანაკურატორობს კიოლნის უნივერსიტეტის სამაგისტრო პროგრამას თბილისში (LL.M. – „გერმანული სამართალი“). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კონფერენციის ორივე ორგანიზატორი ორ ქვეყანას შორის არსებული კარგი ურთიერთობების მაგალითს წარმოადგენს. კონფერენციამ ბევრ ქართველ მონაწილეში, რომლებიც არამხოლოდ სამეცნიერო წრეებიდან, არამედ სხვადასხვა პრაქტიკული საქმიანობის სფეროდან იყვნენ წარმოდგენილნი (პროკურატურა, სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური და ა.შ.), განსაკუთრებული ინტერესი გამოიწვია.

შეხვედრის მაღალ სამეცნიერო დონეზე მეტყველებდა ის ფაქტი, რომ მასში როგორც გერმანული, ასევე ქართული მხრიდან ეკონომიკური და საერთაშორისო სისხლის სამართლის ცნობილი წარმომადგენლები იღებდნენ მონაწილეობას. ორ ქვეყანას შორის მჭიდრო თანამშრომლობაზე მიუთითებს ის ფაქტი, რომ აღნიშნული ვიზიტი გერმანული დელეგაციის თითქმის არც ერთი წევრისათვის საქართველოში სამეცნიერო მიზნებით პირველ ვიზიტს არ წამოადგენდა. კონფერენციისათვის შერჩეული სტრუქტურა, კერძოდ, ეკონომიკური სისხლის სამართლის ცალკეულ თემაზე გერმანული და ქართული მოხსენებების კონტრასტული წარდგენა, ინფორმაციის სიღრმისეული გაცვლისათვის ეფექტურ ფორმატს წარმოადგენდა.

კონფერენციის პირველ დღეს, საქართველოს უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის დირექტორის, ანა ხურციძის, IRZ-ის სამხრეთ კავკასიის პროექტების ხელმძღვანელის, ტერეზა თალჰამერის და საქართველოს უნივერსიტეტის კანცლერის, კონსტანტინე თოფურისას, გულითადი მისალმების შემდეგ, ქართული და გერმანული ეკონომიკური სისხლის სამართლის ევროპეიზაციის თემატიკაზე ერთგვარი შესავალი მოხსენებები გაკეთდა კონფერენციის ორივე ორგანიზატორის, ასოც. პროფესორის ჯიშკარიანისა და პროფესორ ვასმერის, მიერ. ასოც. პროფესორმა ჯიშკარიანმა, განიხილა ევრო-

* სტატია ქართულად თარგმნა ჟურნალის სამუშაო ჯგუფის წევრმა თამარ ასათიანმა.

** ავტორი არის ბერლინის ჰუმბოლდტის უნივერსიტეტის სისხლის სამართლის, სისხლის სამართლის პროცესის, ევროპული სისხლის სამართლისა და სამართლის უახლესი ისტორიის მიმართულების მეცნიერ-თანამშრომელი

კავშირის ზეგავლენები ქართულ კანონმდებლობაზე. მოხსენებისას, განსაკუთრებული ხაზი გაესვა ასოცირების ხელშეკრულების ფარგლებში წარმოქმნილ პრაქტიკული თვალსაზრისით მნიშვნელოვან პრობლემებს და დასკვნის სახით ითქვა, რომ ევროკავშირის სიკეთეები, როგორცაა, მაგალითად ევროკავშირის ფინანსური ინტერესების დაცვა, ქართული სამართლის პრაქტიკოსებისათვის ჯერ კიდევ უცხოა. პროფესორმა *ვასმერმა* დეფინიციური განმარტების შემდგომ, მიმოიხილა ეკონომიკური სისხლის სამართლის ევროპეიზაციის ისტორიული განვითარება დღემდე და აღნიშნული განვითარების საფუძველზე დაასკვნა, რომ მომავალში კვლავ მოსალოდნელია ეკონომიკური სისხლის სამართლისათვის ახალი და დეტალური მოთხოვნების დაწესება.

აღნიშნულს თან სდევდა პროფესორის, სამართლის *დოქ. ჰელმუტ ზატცგერის* (მიუნხენის ლუდვიგ-მაქსიმილიანის უნივერსიტეტის) მოხსენება „ევროკავშირის ფინანსური ინტერესების დაცვის“ თემაზე. მომხსენებელმა განმარტა დაცული ინტერესების შინაარსი, განიხილა დაცვის საჭიროება და ევროპულ და გერმანულ დონეზე არსებული აქტუალური სამართლებრივი რეგულაციები, რათა შემდგომ ყურადღება გაემახვილებინა მომავალში ევროკავშირის პროკურატურის შესაძლო შექმნის საკითხზე.

დასრულებისას, პროფ. *ზატცგერი* მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ მინიმალურ ჰარმონიზაციას არ შეუძლია ყველა წევრ ქვეყანაში ყოვლისმომცველი, ერთნაირი დაცვის მექანიზმის შეთავაზება. გამომდინარე აქედან, მისი მოსაზრებით, ამ ვინოდ შემოსაზღვრულ სფეროში სასურველია სუპრანაციონალური სისხლის სამართლის შექმნა. სამწუხაროდ, აღნიშნულ თემაზე ქართული მოხსენების წარდგენა ვერ მოხერხდა, ქართველი მომხსენებელის, საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის, პროფესორის, სამართლის *დოქ. მერაბ ტურავას* განრიგის ცვლილების გამო.

შემდგომი მოხსენება წარადგინა თიუბინგენის უნივერსიტეტის პროფესორმა, სამართლის *დოქ. იორგ აიზელემ* თემაზე „ფულის გათეთრება და ტერორიზმის დაფინანსება გერმანულ სისხლის სამართალში“. აღნიშნული დანაშაულის პრობლემატიკაზე ზოგად მონახაზს თან სდევდა ფულის გათეთრებაზე გერმანიის სსკ-ის §261-ის მიმოხილვა. გარდა ამისა, პროფ. *აიზელე* სიღრმისეულად შეეხა

ტერორიზმის დაფინანსების ახალ რეგულაციას გერმანიის სსკ-ის §89ც-ის მიხედვით, რა დროსაც მან ასევე განიხილა აღნიშნული ნორმისათვის ევროპულ და საერთაშორისო დონეზე დადგენილი ფარგლები და შეაფასა ნორმის გამოყენების პრაქტიკული პრობლემები. ამ მიმოხილვამ მომხსენებელი საბოლოოდ იმ დასკვნამდე მიიყვანა, რომ *de lege ferenda* ვალდებულებებმა „ფულის გათეთრების შესახებ“ კანონიც უნდა მოიცვას, ევროკავშირის კი შეუძლია ამგვარი განვითარებისათვის ერთგვარ მამოძრავებელ ძალას წარმოადგენდეს.

პროფესორმა, სამართლის *დოქ. ნონა თოდუამ* (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი), წარადგინა მოხსენება თემაზე „ფულის გათეთრება და სხვა ეკონომიკური დანაშაულები ქართულ სისხლის სამართალში“. მან ფულის გათეთრების ქართულ შემადგენლობასთან ერთად, განიხილა ისეთი ეკონომიკური დელიქტები, როგორცაა თაღლითობა და სამოხელეო დანაშაულები. ამასთან, მისი მოხსენების ქვაკუთხედს აღნიშნულ დელიქტებს შორის კონკურენციის საკითხის განხილვა წარმოადგენდა.

პროფესორმა, სამართლის *დოქ. პეტრა ვიტემა*, (ლუდვიგ-მაქსიმილიანის მიუნხენის უნივერსიტეტი), მისი მოხსენება მიუძღვნა თემას „ევროპული და საერთაშორისო სამართლებრივი აქტების გავლენა კორუფციის შემადგენლობებზე გერმანულ სისხლის სამართალში“. ნაციონალური სახელმწიფოებრივი რეჟიმისათვის დადგენილი საერთაშორისო და სუპრანაციონალური დანაწესების ზოგადი მიმოხილვის შემდეგ, მომხსენებელმა სიღრმისეულად წარმოაჩინა გერმანიის სისხლის სამართლის ნორმები, როგორც კერძო, ასევე საჯარო სექტორში კორუფციის შესახებ. ამასთან, მოხსენების მთავარ საკითხს გერმანულ სამართალზე საერთაშორისო და ევროპული სამართლებრივი აქტების კონკრეტული ზეგავლენების ანალიზი წარმოადგენდა.

მომხსენებელმა პრეზენტაცია დაასრულა ისეთ ახალ სადისკუსიო და განვითარებად სფეროებზე მითითებით, როგორცაა დეპუტატების მოსყიდვა და კორუფცია სპორტში. აღნიშნულს თან სდევდა პროფესორის, სამართლის *დოქ. ქეთევან მჭედლიშვილი-ჰედრიხის* (საქართველოს უნივერსიტეტი) მოხსენება თემაზე „კორუფციის შემადგენლობები ქართულ სისხლის სამართალში და ევროკავშირის ზეგავლენები“. კორუფციის შემადგენლობის მოკლე ისტორიული მიმოხილვის შემდეგ, მომხსენე-

ბელმა დაასკვნა, რომ საქართველო უკვე იმყოფება საერთაშორისო და ევროპულ სტანდარტებთან თანხვედრის პროცესში და 2004 წლის სამთავრობო ცვლილების შემდეგ, უკვე გაძლიერდა კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლა. გარდა ამისა, მომხსენებელმა განმარტა ქართულ სისხლის სამართლის კოდექსში წარმოდგენილი აქტიური და პასიური კორუფციის ფორმები.

პირველი დღის დასასრულს, პროფ. *ვასმერმა* წარადგინა მისი მეორე მოხსენება თემაზე „ფინანსური ბალანსის დელიქტები ამერიკული და ევროპული ზეგავლენების ქრილში“. აღნიშნულ სფეროში არსებული არაერთი სკანდალის ფონზე, ამ დელიქტებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭებათ. შესაბამისად, მომხსენებელმა დეტალურად წარმოადგინა ნორმები ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგების შემონმებისა და ანგარიშგების გამოქვეყნების შესახებ, რათა შემდგომ დეტალურად გამოეკვლია სანქციის რეჟიმისათვის დადგენილი ევროპული დანაწესები და ეროვნული კანონმდებლობა. თავის დასკვნაში მომხსენებელმა ხაზი გაუსვა ბუღალტრული აღრიცხვის მნიშვნელობას და ყურადღება გაამახვილა იმ ფაქტზე, რომ დღეს არსებული სიტუაციის საპირისპიროდ, როცა ევროკავშირის სამართალი სავალდებულოდ არ მიიჩნევა სისხლის სამართლის გამოყენებას, განსაკუთრებით მძიმე დარღვევის შემთხვევაში ევროკავშირის დონეზე ჯარიმის დადგენა ამომწურავად არის წარმოდგენილი.

შეხვედრის მეორე დღე დაიწყო პროფესორ *დოქ. ბერნდ ჰაინრიხის* (თიუბინგენის უნივერსიტეტი) მოხსენებით, თემაზე „თაღლითობის დელიქტები გერმანულ სისხლის სამართალში“. იგი აღნიშნულ ფართო თემას შეეხო დანაშაულის შემადგენლობის ელემენტებისა და მათი მთავარი პრობლემური ქვაკუთხედების სისტემური წარმოჩენით. პროფესორმა *დოქ. ჰაინრიხმა* განმარტებები წარმოაჩინა ცხადი მაგალითებით. მან ასევე სიღრმისეული მიმოხილვა მიუძღვნა ქონების ცნებას, მისი სადავო შინაარსიდან გამომდინარე. მომხსენებელმა პრევენციის სრულყოფისათვის ყურადღება გაამახვილა თაღლითობის ისეთ სპეციალურ შემადგენლობებზე, როგორცაა თაღლითობა სუბსიდიის მიღების მიზნით ან კაპიტალდაბანდებასთან დაკავშირებული თაღლითობა.

ქართველი მომხსენებლის, *ნინო ცაციაშვილის*, (საქართველოს მთავარი პროკურატურის პროკუ-

რორი), მოხსენება თემაზე „თაღლითობის შემადგენლობები ქართულ სისხლის სამართალში“ ორიენტირებული იყო პრაქტიკაში არსებულ პრობლემებზე. მომხსენებელმა განსაკუთრებული ყურადღება გაამახვილა სისხლის სამართლებრივ თაღლითობასა და სამოქალაქო სამართლებრივ ხელშეკრულების დარღვევას შორის სხვაობის პრობლემურობაზე და იმ სირთულეებზე, რომლებიც წარმოიქმნება განზრახვასთან დაკავშირებულ კითხვებზე პასუხის გაცემისას, რასაც საბოლოოდ დასჯის შეფერხება შეუძლია.

სამართლის *დოქ. ანეკე პეტცემ* (ბერლინის ჰუმბოლდტის უნივერსიტეტი) წარადგინა მოხსენება თემაზე „ადამიანებით ვაჭრობა გერმანულ სამართალში და ევროკავშირის ზეგავლენები“. ადამიანებით ვაჭრობის ეკონომიკური სისხლის სამართლის ფენომენად კლასიფიცირების შემდეგ, მომხსენებელმა მიმოიხილა ევროკავშირის დონეზე არსებული სამართლებრივი განვითარება, რათა მის ფონზე გამოეკვლია და შეეფასებინა კონფერენციამდე მხოლოდ ორი კვირით ადრე შეცვლილი ტრეფიკინგთან ბრძოლის წინააღმდეგ გერმანული საკანონმდებლო ნორმები. დასკვნაში მან ყურადღება გაამახვილა იმ სირთულეებზე, რომელიც ეროვნულ კანონმდებელს ხვდება ევროპული დანაწესების გადმოტანის პროცესში და შეჯამებისას აღნიშნა, რომ ახალ ნორმებთან მიმართებითაც არსებობს მათი ხელახალი გადამუშავების საჭიროება.

სალომე შენგელიამ, რომელიც ასევე საქართველოს მთავარი პროკურატურის პროკურორს წარმოადგენს, მოხსენება გააკეთა თემაზე „ადამიანებით ვაჭრობა ქართულ სისხლის სამართალში და ევროკავშირის ზეგავლენები“. ქართული სისხლის სამართლის ნორმების განხილვის საფუძველზე, მომხსენებელმა დაასკვნა, რომ საქართველომ მთლიანობაში შეასრულა საერთაშორისო ვალდებულებები, თუმცა, დამნაშავის დასჯა პრაქტიკაში, დანაშაულის გახსნის სირთულეებიდან გამომდინარე, კვლავ პრობლემატური რჩება. გარდა ამისა, მან ყურადღება გაამახვილა ნორმის გამოყენების ისეთ პრობლემაზე, როგორცაა, მაგალითად ექსპლუატაციის მიზნის განმარტება.

დასრულებისას, პროფესორმა *ვასმერმა* მესამე მოხსენება წარადგინა თემაზე „ინსაიდერული ვაჭრობა და საბაზრო მანიპულაციები გერმანულ სისხლის სამართალში“. აღნიშნულ სფეროში სისხლის სამართლის ნორმების გამოყენების ლეგიტიმურო-

ბის დადასტურების შემდეგ, მომხსენებელმა მიმოიხილა საბაზრო მანიპულაციების შესახებ ევროკავშირის სამართლის განვითარება, რათა შემდგომ უფრო კონკრეტულად განეხილა ევროპული საბაზრო მანიპულაციების სამართლის ახალი დანაწესები. მომხსენებელმა დასკვნაში გარკვეული ეჭვები გამოთქვა, მათ შორის, *ultima ratio* და კანონიერების პრინციპთან მიმართებით, ასე რომ, იგი შედარებით უფრო შეზღუდული იმპლემენტაციის მომხრეა.

პროფესორის, სამართლის დოქ. ირაკლი დვალიძის, (ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) პრეზენტაცია ეძღვნებოდა თემას „ინსაიდერული ვაჭრობა და საბაზრო მანიპულაციები ქართულ სისხლის სამართალში“. მომხსენებელმა ინსაიდერული ვაჭრობისა და საბაზრო მანიპულაციების სფერო, წარმოაჩინა, როგორც ქართულ სისხლის სამართალში ჯერ კიდევ ნაკლებად შესწავლილი საკითხი. მან მიმოიხილა არსებული სისხლის სამართლის ნორმები, თუმცა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ მათი პრაქტიკული გამოყენების გამოცდილების ნაკლებობა არსებობს.

გერმანული გამოცდილების მიმართ ქართული მხარის დიდ ინტერესზე მეტყველებდა ცოცხალი დისკუსიები, რომლებიც მოხსენებებს თან სდევდა. მთლიანობაში, შესაძლებელი იყო ორივე მხარეს არსებული გაუგებრობების აღმოფხვრა. შესაბამისად, კონფერენციამ – როგორც ეს პროფესორმა *ვასმერმა* მის გამოსამშვიდობებელ სიტყვაში იმედით სავსემ აღნიშნა – ფაქტობრივად, „სიბნელეში მცირე სინათლე“ შეიტანა.